

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 .
Pe 1 lună . 2 .

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Felix Austria...

Iarăși și iarăși privirile noastre se îndreaptă către Austria. Ce schimbare a vremurilor, ce ironie a sorții! Acum 60 de ani, Austria era Austria reacționară și anticonstituțională, simbolul tuturor curentelor retrograde, dușmane oricărei înaintări, oricărei libertăți fie politice, fie sociale, fie naționale. Iar față în față cu ea, cu Austria lui Metternich și Bach, Ungaria lui Kossuth, strălucea ca o icoană curată, ca un simbol viu al progresului, al »libertății, egalității și frățietății« încătușate cu forța brutală.

Simpatiile Europei întregi erau pe partea Ungariei și Austria era reprezentanta urgisită a tot ce este reacțiune neagră și înapoiere dârză.

Wenn ich den Namen Ungar hör',
Wird mir das Wams zu enge,
cânta Heine.

Mai târziu, Ungaria constituțională declară mândră că nu va negocia decât cu Austria constituțională. Și azi, oare le mai dă mâna politicianilor noștri coaliționiști să mai amintească Austriei aceasta? Iată răspunsul ce ar primi:

— Mai de mult, Ungaria amenința că nu va sta de vorbă decât cu Austria constituțională. Azi le răspundem că nu mai avem încredere în camera ungurească de azi și nu vom sta de vorbă decât cu o cameră ungurească democrată, camera poporului, ieșită din urna votului universal!

Așa și-a încheiat în ședința de Joia trecută, cuvântarea sa deputatul creștin-social Mayr.

Cetitorii noștri au avut prilejul de a urmări desbaterile camerei austriace asupra bugetului provizor. Nota predominantă a acestei discuții a fost critica Ungariei. Cu o unanimitate aproape absolută toate partidele Austriei au luat o atitudine vrăjmașă Ungariei de astăzi. Dușmănia lor nu se îndreaptă în contra *popoarelor* din țara asta, nici chiar împotriva poporului unguresc, ci împotriva acelor care pretind a închipui pe popoarele acestea, pretind a spune ideile, vederile și păsurile lor. Și nu se putea altcum. Fiecare deputat austriac privește cu mândria unui adevărat reprezentant al poporului, conștiința puterii și autorității morale cu care-l înzestreză sufragiul universal la colegii, săi unguri. Ce ție reprezentantul vre-unui minuscul cerc din Ardeal unde 50—60 de oameni bine plătiți și bine hrăniți în vremea alegerilor, aleg »cu mare însuflețire« pe cutare deputat, față de un deputat austriac, alesul miilor de oameni independenți, neinfluențați și conștienți de însemnătatea votului lor!

Dar pentru noi, Austria nu-i numai țara democratismului și a sufragiului universal, domnia adevărată a poporului a fost dusă la îndeplinire cu mult înainte în alte țări, în Franța, în Germania și în Anglia. Ceeace dă o importanță adevărată și extraordinară reformei electorale din Austria, este faptul, că aici se pare că *sufragiul universal va da adevărata rezoluție și problemei naționalității lor*. Pentru a realiza adevărata libertate națională, pentru a pune un capăt marelui lupte naționale care a sfâșiat zecimi de ani

de zile Austria, ea a trebuit să realizeze întâiu sufragiul universal.

Se credea că parlamentul votului obștesc va părăsi cu desăvârșire chestiunea națională. Reprezentanții poporului, astfel triumfau mulți, socoteau că este o problemă cu mult mai importantă, chestiunea existenței zilnice, a traiului material decât a limbii protocolare, din cutare orașel din Moravia sau din Krain. Chestiunea socială va prima față de cea națională, înlăturându-o de pe planul prim al discuției.

Și cât s'au înșelat bieții potrivnici ai chestiunii naționale. Căci ce s'a văzut în camera votului obștesc? Rând pe rând deputații tuturor partidelor s'au rostit pentru soluțiunea dreaptă și echitabilă a chestiunii naționale. *Cu deputații socialiști în frunte*, ei cer aceleași drepturi și libertăți naționale pe seama tuturor popoarelor. Primele mari desbateri ale ei au fost sfințite tocmai problemei naționale. Nicăiri nu s'a dovedit mai clar ca aici că cuvântul nostru despre *socialismul naționalist* nu a fost un simplu paradox ori o vorbă de spirit!

Nu este oare extrem de simptomatic și semnificativ să vezi pe câte un deputat socialist ridicându-se spre a vorbi nu de chestia socială — ci de cea națională? Așa mai dăunăzi deputatul socialist Tomaschek ceru înființarea școalelor pentru minoritățile naționale și ceru alături de cei mai radicali naționaliști cehi o universitate cehească la Brünn.

Sâmbătă deputatul socialist italian Tittoni

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

O justiție.

De prin lume adunate
Și iarăși la lume date

Anton Pan.

Sunt în Europa șapte țări de cari se vorbește atât de mult că ori de câte ori le auzi numele par'că vezi un gigant înaintea ți. Aceste sunt cele șapte puteri mari, așa de mari că fiecare vrea să fie mai tare și mai mare decât alta, fiecare vede în tovarăsa ori vecina sa o amenințare a existenței sale proprii, o desvoltare prea mare de comerț colonial sau de armată, o inimică în fine, și hai repede, să facem o alianță cu altă putere ce stă la malul cutărei mări, să putem pară eventualitatea unei alianțe a cutărei puteri care este în alianță cu cutare și care... uf! Atâta fierbere, atâta teamă, atâta grije de a avea mai multe tunuri, mai multă armată, mai multă vază; atâta se vorbește numai de acele mari puteri, că alte state mai mici sunt aproape uitate, rar îți vin în minte și rar numele lor îți deșteaptă suvenirul existenței lor. Aceste state mici își văd frumusețea de treabă, trăind de azi pe mâne cum dă Dumnezeu, uitându-se cam ironic la centurile de oțel în cari se strâng marile state vecine, căci lor nu le este tocmai teamă de aceste guri de foc: Mai întâiu sunt prea mici și poate că obuzele ar trece peste ele, și al doilea ele ar putea fi strivite și acoperite numai cu chipiurile armatelor marilor puteri.

Aceste state mici sunt așa de puțin cunoscute că de multeori, scrisori cari vin din Franța poartă

pe plic adresa Bucarest-Bulgaria, sau Rumelia, sau Turcia și-mi spunea un căpitan că revista unei societăți geografice din Paris i-a venit în București după ce făcuse drumul prin Paraguai. Când a văzut aceasta, căpitanul a scris Revistei Societății Geografice că renunță la abonament și să nu i-o mai trimită.

Dar sunt în Europa trei state microscopice, ca să le zic așa, dintre cari, existența a două din ele d'abia este știută: San-Marino, Andora și Monaco.

San-Marino este în Italia, în partea ei de nord-est, aproape de Rimini; o republică cu 9500 de locuitori, cu un guvernământ propriu, cu doi preșidenți de republică ce se aleg la fiecare șase luni, cu banii ei, cu mărcile ei, cu vămile ei, o republică liberă, guvernându-se după legile ei aparte și care durează din secolul al VI-lea.

Andora este ceva mai măricică, are 12 mii de locuitori și este situată în Pirinei între Franța și Spania. Tot atât de puțin cunoscută ca și San-Marino, Andora este republică dar libertățile ei sunt oare cum limitate, ea fiind sub suzeranitatea Franței.

Monaco este cel mai mare din cele trei mici state europene și tot așa de renumit ca și una din cele șapte puteri. Este un principat independent, așezat pe coasta mediterană a Franței lângă frontiera Italiei, stat cu 15 mii de locuitori, cu două orașe Monaco și Monte-Carlo, guvernate de un principe cu puteri absolute, ajutat de miniștri și de un general. Celebritatea și renumele statului Monaco l-a făcut cassa de joc și ruleta dela Monte-Carlo. Cine nu s'a gândit măcar odată în vieța sa, la grămezile de aur ce lucesc pe me-

sele de joc ale acestui oraș? și pe cine nu la tentat barem odată gândul unui câștig de sute de mii de napoleoni de aur?

Monarhia este ereditară și absolută, dar principele este un monarh blând, nu este nici răbunător, nici sangvinolent și cu toată absolutatea sa justiția și pedepsele sunt aplicate cu foarte multă dulceață.

Vroiți probe?

Un jucător, într'o zi, scos din fire de nenorocul ce se ținea de el ca scaiul și nu-l lăsa să câștige nici un pol, într'un moment de ciudă insultă pe suveran. Fu expulzat prin decret principar și i-se interzise intrarea în principat.

Timp de o lună, pasionatul jucător defte ocol Paradisului perdut temându-se de sabia Arhanghelului schimbat în jandarm, dar într'o bună zi, pasiunea jocului învingând toate rațiunile, își luă inima în dinți, trece frontiera, ajunge în treizeci de secunde în inima țării și intră în sala de joc.

Un funcționar îl opri la ușe.

— Nu sunteți expulzat, domnule?

— Ba da, domnule, dar plec cu primul tren.

— Ah, în cazul acesta puteți intra.

Și de-atunci expulzatul reveni în fiecare săptămână și de fiecare dată, acelaș funcționar îi puneă aceeaș întrebare la care el răspunde în acelaș fel.

Poate fi o justiție mai blândă?

Dar odată, nu tocmai așa de mult, un caz grav se produse în principat: un om, un locuitor al statului, nu un străin, într'un moment de furie își omorî nevasta.

Niciodată nu se întâmplase un asasinat în această țară. Curtea supremă se reunii ca să judeceacesc

se ridică pentru a cere — o facultate de drept italiană la Triest.

Dar încă discursurile deputaților burghezi!

Amintim mai întâiu partea referitoare la chestiunea națională a însuși primului-ministru Beck (cetitorii noștri o găsesc în altă parte a ziarului nostru).

Guvernul, a zis, nu are de gând să se ascundă după un morman de propuneri și proiecte pentru a se exchiva dela soluțiunea chestiunii naționale. Dimpotrivă, el vrea să o abordeze curagios pe față.

Dar cea mai clasică formulare a principiilor naționale rezultat atâtor lupte de idei și de principii, este discursul lui Kramarz.

Recomandăm oricui să recitească acest discurs care-i un adevărat cap de operă și cristalizează principiile fundamentale cari trebuie să călăuzească pe orice bărbat de stat la deslegarea acestei mari probleme.

— Trebuie să inaugurăm o politică nouă, politica toleranței către toate naționalitățile, conținându-le sentimentele și tradițiile lor istorice, *politica libertății cu adevărat democratice care nu cunoaște popoare și națiuni de mâna a doua. Dacă ungerii vor să paralizeze acțiunea noastră pentru croați, atunci ei vor trebui să le acorde libertate deplină.*

Și dacă ei vor voi să paralizeze puterea atractivă a altor state naționale asupra popoarelor nemaghiare din Ungaria, ei vor trebui să le acorde și lor libertăți și drepturi naționale egale cu ei! Atunci și numai atunci ei vor putea să mântuiască Ungaria și vor putea deslegă problema ungerască, nu mai puțin importantă și nu mai puțin gravă ca problema austriacă!

Dar nu din partea statelor naționale numai ci și din partea Austriei, se exercită și se va exercita o mare putere atractivă asupra popoarelor nemaghiare. Ideia lui Gross-Oesterreich, nu-i o fantasmă. Cel mai puternic șef de partid al Austriei, dr. Lueger s'a rostit pentru Gross-Oesterreich. Acesta este un eveniment istoric. Pentru potrivnicii

noștri cari pândesc orice pretext de prigoană, repetăm ceea ce am spus de mult, că Gross-Oesterreich nu este idealul nostru. Le amintim însă cuvintele primarului Lueger, căci ele înseamnă o nouă primejdie pentru ei. O acțiune mare pentru Gross-Oesterreich poate ajunge primejdioasă pentru unitatea Ungariei. După Lueger lupta dintre Austria și Ungaria pentru egemonia asupra popoarelor dunărene *se va sfârși cu izbânda aceluia care va apăra libertățile popoarelor câștigându-le dragostea și încrederea.*

Dacă ungerii nu vor să înțeleagă această îndreptare venită dela dușmanii lor, atunci toate svârcolirile lor vor avea un sfârșit dezastruos. Pentru a-i combate, ei trebuie să-i imite. Ei trebuie să-i întrecă, apărând și respectând libertățile și drepturile naționale. Pașul cel dintâiu către aceasta țintă este tot ca în Austria, sufragiul universal, nu știrbirea și despoierea de drepturi la care ei se gândesc când rostesc cu gesturi mari acest cuvânt, ci adevăratul vot al tuturor care înseamnă reprezentanța tuturor.

Sufragiul universal va avea aici în Ungaria același efect ca și în Austria: el nu va înlătura chestiunea națională dela discuție, ci dimpotrivă el va începe soluția lui dreaptă și adevărată.

În Ungaria ca și dincolo de Leitha, camerele feudale sunt pline de spiritul intoleranței sociale și naționale. Numai camera poporului poate fi dreaptă și tolerantă pentru nevoile și drepturile altora, ca însuși poporul care a ales-o.

Cred stăpânitorii noștri că starea de nepotrivireală dintre Austria și Ungaria poate să se menție multă vreme? Dezechilibrul dintre un stat democrat și altul feudal, unul plin de libertăți naționale, altul plin de nedreptăți și asupri pentru ele, nu poate să dăinuiească mult. Natura însăși cere restabilirea cumpenei drepte.

Cuceririle democrației și ale naționalismului în Austria nu pot rămâne a avea morală a acestei țări numai. Ele sunt și

patrimoniul nostru. După cum cuceririle revoluției franceze nu au rămas un privilegiu exclusiv al Franței, tot astfel nici principiile libertății naționale nu vor rămâne ale Austriei numai, ci sunt și ale noastre. Ca orice progres politic sau umanitar, ele au o irezistibilă tendință de expansiune.

Oare cred cărmuitorii noștri că vor putea ridică ziduri chinezești pentru a împiedecă înriurirea și intrarea ideilor înaintate din Austria? Dar nu se tem ei că curenții crește, va bate și va rupe furios stăvilele șubrede ridicate de ei și atunci potopul se va revărsa înecându-i?

La papa. Ziarul slovacesc »Ludove Noviny« aduce știrea că preoții slovaci se vor adresa papei cu o plângere împotriva episcopilor Rainer și Parvy. Papa Leo XIII și papa Pius X. zice ziarul slovacesc, au dat în circulară toată libertatea preoțimii de-a face politică. Episcopii Rainer și Parvy însă opresc pe preoți de-a primi mandate de deputați, și îi pedepsesc dacă nu se supun. Hlinka a fost suspendat pentru-că a făcut politică, fostul deputat Jehlicika a fost pedepsit și nevoit să-și dea dimisia. Este de nădăjduit, zice ziarul, că papa va da dreptate credincioșilor împotriva episcopilor.

Pactul. Șeful de secție din ministerul prezidențial austriac, dr. Sieghardt, a sosit Vineri seara la Budapesta, ca să aducă mai multe proiecte ale guvernului austriac referitoare la pactul economic. Sâmbătă dimineața dr. Sieghardt s'a prezentat în palatul ministrului președinte, unde l-a primit Wekerle.

Mai târziu au sosit aici și secretarii de stat Popovici, Szterényi și Töry, dela justiție. Consultările au durat până la 1 și jumătate p. m.

Dr. Sieghardt a declarat unui ziarist următoarele:

Am venit la Budapesta din încredințarea dlui ministru președinte baron Beck și înainte de prânz m'am consultat cu dl ministru președinte Wekerle, precum și cu domnii secretari de stat Popovici, Szterényi și Töry. Am vorbit despre chestiile de tranșat, pe cari le-a sulevat baronul

caz excepțional și criminalul fu condamnat la moarte.

Suveranul, indignat de grozăvia faptului, ratifică sentința; nu mai rămâne decât să se execute criminalul. Atunci se ivi o dificultate: statul nu avea nici călău, nici ghilotină.

Ce e de făcut? După părerea ministrului afacerilor străine, prințul intră în negociațiuni cu guvernul republicii franceze ca să-i împrumute un tăietor de capete și mașina necesară.

Lungi dezbateri avură loc la ministerul din Paris și când răspunsul se întoarse la Monaco, aducea socoteala transportului mașinei și a călăului, un total de 16 mii de franci.

Alteța Sa Regală, Principele de Monaco găsi că operația costă cam mult, asasinul nu valora el însuș atâtea parale și să dai 16 mii de franci numai pentru gâtul unui ticălos, a, nu!

Atunci, prințul adresă aceeași propunere guvernului italian. Un rege, un frate, fără 'ndoială că nu va fi așa de pretențios ca o republică.

Guvernul italian răspunse printr'un memoriu cerând 12 mii de franci.

Douăsprezece mii de franci! Va trebui să se puie un impozit nou, un impozit de 1 fr. de cap și cine știe ce turburări interne ar putea urma după acest nou bir!

Nici acesta!

Dar atunci ce te faci? cum execuți sentința?

Se gândiră să puie pe un soldat să-l decapiteze; dar generalul consultat, răspunse ezitând, că soldații săi poate nu vor fi destul de abili în mânăuirea armelor albe pentru a face acest lucru, la care se cere o mare experiență în mânăuirea săbiei.

Atunci prințul convocă din nou Curtea supremă și-i supuse acest caz încurcat.

Se deliberă multă vreme fără să se găsească o soluție. În fine primul prezident propune să i-se schimbe pedeapsa cu moarte în aceea de închisoare pe viață, — și propunerea fu adoptată.

Dar nu există temniță!

Trebuie să se facă una și fu numit un temnicer în grija căruia fu dată paza condamnatului.

Șase luni totul merse bine. Condamnatul dormea toată ziua pe paile celulei, iar temnicerul moșăia pe un scaun dinaintea ușei, uitându-se la trecători.

Însă Prințul este un om econom; acesta este singurul său defect, și i-se dă socoteala de cele mai mici cheltuieli ce se fac în statul său, așa că, arătându-i-se suma ce se cheltuiește cu întreținerea temniței, a prizonierului, a gardianului, mai ales cheltuiala cu gardianul, care încărcă greu bugetul său, îl făcu să strâmbe din nas. Însă, când își dete sama că aceasta va dura foarte multă vreme (condamnatul era tânăr) preveni pe ministrul său de justiție ca să iee măsuri pentru suprimarea acestei cheltuieli.

Ministrul se consultă cu prezidentul tribunalului și amândoi hotărâră să suprimă pe temnicer. Natural că prizonierul rămânând fără paznic va evada și astfel se va rezolva chestiunea aceasta atât de deficilă.

Așadar, temnicerul fu ridicat și un ajutor de lucrător al palatului fu însărcinat să ducă dimineața și seara mâncarea condamnatului. Dar acesta — lucru ce nu s'a întâmplat de când e lumea — deși fără păzitor, nu făcu nici cea mai mică tentativă de fugă.

Intr'o zi, uitând să i-se trimită mâncarea, condamnatul în persoană veni frumușel să o ceară dela bucătărie și de atunci, își făcu obiceiul ca

de două ori pe zi să vie la palat unde mânca cu oamenii de serviciu, cu cari se împrietinise.

După dejun făcea o plimbare prin Monte-Carlo, câte odată intră în Cazino, riscă 5 franci la joc și dacă câștigă, seara prânzează într'unul din restaurantele renumite, apoi se întorcea în închisoarea sa a cărei ușe o încuia cu grije pe dinlăuntru.

Situația devenise deficilă, nu pentru condamnat, dar pentru judecători.

Curtea se reuni din nou și se hotărî să-l roage să plece din statul Monaco.

Când i-se comunică această sentință, condamnatul se indignă:

»Glumiți, domnilor! Nu zău, ce să mă fac eu acum? Nu mai am nici un mijloc de existență, familie numai, ce voiți să mă fac? Am fost condamnat la moarte. Nu m'ați executat. N'am zis nimic. Mi-ați hotărît apoi temniță pe viață și m'ați dat pe mâna unui gardian. Mi-ați luat mai târziu temnicerul și nici atunci n'am zis nimic.

»Azi voiți să mă goniți din țară! A, nu! Sunt prizonier, prizonierul d-vră judecat și condamnat de d-vră; imi voi face osânda toată, aici, fără să părăsesc țara!«

Curtea supremă se zăpăci, prințul se infurie teribil și ordonă să se ia măsuri.

Ce te faci? Deliberară din nou.

Atunci se hotărî ca să se dea vinovatului o penție de 600 lei pe an ca să trăiască în străinătate.

Acceptă.

Își luă în arândă un petec de pământ la 5 minute distanță de vechiul său suveran și trăiește fericit cultivându-și pământul.

Roma, Iulie 1907.

Pompiliu Robescu.

Beck în discursul său din Reichsrath. Afară de aceasta am stilizat unele puncte ale contractului transacțiunii, de aceea a fost de față și dl secretar de stat Töry. În săptămâna viitoare (adecă aceasta) se vor continua pertractările în chestia pactului; Joi va sosi la Budapesta dl ministru președinte astriac și eu sper, că atunci se va încheia pactul. Iar dacă Joi nu va succede să se termine actele tratativelor, atunci vor termina în Septembrie.

Sieghardt imediat după conferință a plecat la Viena. Baronul Beck va călători la Pesta probabil Joi, ori mai târziu după ajurnarea camerei austriace.

Primarul Lueger rostindu-se pentru „Gross-Oesterreich“.

Minciunile și scorniturile neîncetate ale presei jidovești din Budapesta au avut totuși un mare folos. Ele au silit pe bătrânul bărbat de stat dr. Lueger, primarul Vienei să se rostească asupra chestiunii croate. Declarațiile lui sunt menite să producă o mare senzație. Cu francheta și curajul cari l-au caracterizat întotdeauna pe acest adevărat vienez, el spune că soluția chestiunii croate și a tuturor chestiunilor naționale din jurul Dunării este una singură: Gross-Oesterreich, ideea dezvoltată în mod metodic și științific de românul Aurel Popovici.

Deși ziarul nostru de mult și-a fixat punctul de vedere în privința acestei idei, noi nu necunoaștem și nu nesocotim marea însemnătate a declarației drului Lueger. Când o personalitate politică atât de marcantă, șeful celui mai mare partid al camerei austriace se rostește pentru »Gross-Oesterreich«, aceasta se poate socoti cu drept cuvânt un eveniment de importanță istorică. El nu va lipsi să-și facă efectul asupra tuturor popoarelor din Austro-Ungaria, el sună ca o chemare, ca o trimbiță de scăpare pentru toți obidiții și asupriții, pentru toți cari sufer de neajunsurile și nedreptățile »regimului național« de astăzi.

Primarul Lueger despre Croația.

În numărul ei de ieri »Agramer Zeitung« publică o convorbire dintre corespondentul ei și primarul Vienei, dr. Karl Lueger. Convorbirea a durat timp de o oră. Întrebat despre destăinuirile lui »Pester Lloyd«, Lueger a spus următoarele:

— Am auzit de această poveste de bandiți unguerească. Aserțiunea despre un pact intervenit între mine și dr. Frank este »o scornitură liberă și impertinentă« a ziariștilor unguri. Aici știu bine ce trebuie să dăm pe informațiile ziarelor unguerești despre Croația. Ce să zic, ele au mințit și de data asta. Un singur lucru este adevărat: faptul că dr. Frank m'a vizitat aici în Viena. A fost o vizită particulară. Dânsul mi-a fost coleg de universitate și vechiu prieten. Este lucru notoric, că întotdeauna am fost prietenul croaților. Dar vizita lui dr. Frank este veche, cu mulți ani în urmă. Despre ce am povestit? Este lucru firesc că dacă doi bărbați ca el și ca mine se întâlnesc, să discute politică. În discuția noastră am căzut de acord asupra multor chestiuni ale politicii croate. Eu sunt de părerea că interesele Austriei sunt identice cu interesele Croației. Nu este însă adevărat că am făcut un pact ori că dr. Frank ar fi venit să mă roage să-i dau un sprijin prin partidul meu.

Partidul creștin-social caută cu simpatie la năzuințele croaților cari sunt legitime. Croații s'au încredințat că ei trebuie să facă tocmai contrarul rezoluției de Fiume. Toată rezoluția asta a fost un nonsens. Cum să pot alia croații cu un Kossuth. Tendințele de independență ale croaților nu pot mira pe nimeni. Ce pot primi și aștepta croații dela unguri? Cum ar putea să fie o armonie între ei? Acțiunea croaților din camera austriacă este de mare importanță. Singuri însă,

croații nu vor izbuti să împlinească ce vor. Ajutorul însă nu le poate veni niciodată prea târziu. Deocamdată ei au tot sprijinul moral al partidului nostru.

Gross-Oesterreich statul viitorului.

Mă întrebi de Gross-Oesterreich. Ideea aceasta există și va trebui să se înfăptuiască. Ea nu i de ieri de atălăieri. Ea trăiește din vremea prințului Eugen de Savoya. Ea trăiește și azi și nu va muri, căci ea este naturală. Ea culminează în ideea că toate popoarele locuitoare dela Passau de vale pe lângă Dunăre și pe lângă afluenții ei, și acelea cari au format state în peninsula balcanică, se vor uni pentru ocrotirea intereselor lor. Numai astfel ele vor realiza neatârnamul lor. Ideea asta azi este mai mult în sentimente decât în convingeri. Ungurii însă se vâra între aceste popoare ca o barieră, și năzuiesc la federațiunea dunăreană, ideea bătrânului Kossuth. Austriacii vor să înlăture această barieră și vor să realizeze o legătură firească între toate popoarele. Aceasta este obiectul adevărat al luptei dintre noi și ei și în jurul lui se învârtește lupta când ascuns când pe față.

Cred însă, că acela dintre noi doi va ieși biruitorul din luptă care va apăra libertatea popoarelor și își va câștiga în felul acesta dragostea și încrederea lor. Dacă D-ta mai zici, că în Croația mulți sunt neîncredători către Viena, îți răspund, că este adevărat, că poporul croat, care în timpuri extrem de critice a făcut tot atâtea jertfe pentru mântuirea Austriei, nu a fost răsplătit îndeajuns, și este de înțeles că croații nu cred făgăduielilor venite din Austria.

Manifestațiile împotriva lui Drohobeczy.

Judecătoria din Kreis a pornit o anchetă judecătorească împotriva autorilor manifestațiilor îndreptate împotriva episcopului Drohobeczy.

Un nou articol al lui Tomașici.

Fostul ministru croat Nicolae Tomașici a publicat un articol în ziarul »Narodne Novine« din Agram. Tomașici promite că va sprijini activitatea coaliției croate sârbe, dacă aceea va fi de folos țării. Dar tot atât de bucuos va sprijini și pe banul în toate tendințele lui, cari vor servi interesele țării și vor elibera națiunea croată din situația ei grea. Tomașici își dă mai departe expresie convingerii sale, că ajurnarea camerei, luând în considerare dispoziția, care dominează în țară, a fost o măsură foarte salutară. Sperază, că maghiarii își vor îndrepta greșelile, comise cu proiectul referitor la pragmatice de serviciu a funcționarilor căilor ferate, prin cari au violat individualitatea politică a Croației — chiar și numai de dragul bunei înțelegeri.

Recomandă lupta legală, dar consecventă. Manifestul din urmă al coaliției, care nu e armonic cu declarația, cu care deputații croați au părăsit camera comună, nu-l poate aproba. În sfârșit declară, că rezoluționistii nu purced corect, dacă agită în țară împotriva maghiarilor și în contra pactului actual, pentru că zice Tomașici, lupta parlamentară purtată pentru limba noastră numai atunci poate avea succes, dacă în țară e ordine și liniștite.

Revista ziarelor.

Abrogarea legii de naționalitate.

Arătând marile »neajunsuri« ale legii de naționalitate »Erdélyi Hirnap« zice: Știm că multe dispoziții ale legii acesteia nu sunt puse în aplicare. Dar nu acesta este modul cel bun al îndreptării. Trebuie să o schimbăm fără sfială. Schimbarea ei nu poate avea decât o singură direcție.

In Ungaria rassa unguerească și limba unguerească este elementul stăpânitor. (Teremteite!! Nota Red. Tr.) Altă rassa și altă limbă nu poate avea niciodată drepturi egale ca noi. Limbile naționalităților nu pot avea în Ungaria decât drepturi mai puțin decât cea unguerească. Noua lege va avea să precizeze pe urmă cari să fie aceste drepturi reduse.

Mișcarea culturală.

Adunarea generală a despărțământului din Tașnad.

La 14 Iulie s'a ținut adunarea generală a despărțământului Tașnad, împreună cu serbări frumoase în Santău.

»Gazeta de Duminecă« scriind despre aceste serbări zice:

Inaugurarea acestui despărțământ trebuie s'o fixăm! Avem o străjă puternică și aici! Să privim cu dragoste la sentinela, ce stă paza culturii noastre aici — la marginea românismului! Va întâmpina multe greutăți, dar credința poporului nostru, iubirea de lege, moșie și de neam — e un zid, care nu se înpăimântă de-a ta faimă — Baiazid!«

Serbările se începură cu serviciul divin, servit de protopopul local Demetriu Coroian, cu asistența protopopilor și preoților Vasile Păcaș, Augustin Vicaș, Ioan Sfura, Vasile Murășan, Grigorie Pop, I. Hoblea, Ioan Lobonț și Victor Marcus!

Al. Aciu salută despărțământul în numele presei române. În numele poporului și al inteligenței din acest jur Vasile Păcaș preotul Hotoanului mulțumește pentru călduroasele salutări.

Urmează la ordinea zilei executarea programei Dr. Coriolan Steer, tinărul și destoinicul avocat din Tașnad, în calitate de secretar al comitetului organizator, cetește lista membrilor pe anul 1906/1907, cetește totodată și punctele de orientare din statutele »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român«.

Președintele abzice, propunând alegerea noului comitet. Adunarea generală cu aclamațiune realege comitetul vechiu în frunte cu protopopul Dem. Coroian ca președinte și dr. Coriolan Steer ca secretar, George Filep din Santău cassar.

Se alege comisiunea pentru acvirarea membrilor noi în persoana dlor: George Filep, preot, Gregoriu Pop protopop și George Filep proprietar. Comisiunea intră în activitate.

Sedința se suspendă pe 10 minute, după cari dl Vasile Murășan, preotul din Săuca își cetește disertația poporală despre »nobilizarea (oitoirea) pomilor«.

La propunerea dlui dr. Steer se decide înființarea primei biblioteci populare în Santău, spre care scop dr. Coriolan Meseșan pune la dispoziția comitetului 50 de exemplare din diferiți autori.

Al. Aciu propune să se facă pașii necesari, de-a sprijini presa română cu ori ce ocaziune, jurnalistică bună fiind cea mai puternică armă culturală în zilele de azi. La obiect iau cuvântul dl Păcaș, dr. Meseșan, și G. Filep. Executarea propunerii — ca și una dintre cele salutare — se predă comitetului, precum și propunerea lui dr. Steer, de-a se ținea pe acest teritor mai multe adunări populare.

Comisiunea pentru acvirarea membrilor noi raportează: Afară de cei 4 membri (numele li-s'a publicat la timp) s'au înscris azi membri pe vieață cu 200 coroane următorii: Demetriu Coroian, protopop în Santău, dr. Coriolan Steer, avocat în Tașnad, Ioan Trușăș, preot în Acăș. Membri ordinari cu 10 cor.: Victor Marcus, preot în Peér, Vasile Pleșca, econom în Unimăt, Mihai Borhidă, econ. în Unimăt, Avram Cordiș, preot în Derșida, Andrei Bogdan, preot în Porteléc, Ioan Toduș, învăț. în Tăuca, Teodor Mureșan, învățator în Blaja, Ludovic Bardoși, proprietar în Pișcolt.

După aceasta se decide, ca adunarea generală a despărțământului Tașnad pe anul viitor se va ținea în comuna Unimăt. Se decide totodată a se trimite delegați atât la sărbările culturale din 4 August la Băsești cât și la adunarea generală a Asociațiunii la Bistrița.

Președintele mulțumește adunării generale și declară ședința de încheiată.

Despărțământul Șimleu

al Astrei își va ținea adunarea cercuală la 4 August în comuna Băsești.

Românii din Sarajevo (Bosnia).

În capitala Sarajevo se află vr'o 25 familii românești, din aceste aproape toate familiile de ofițeri și angajați. Colonia română din Sarajevo a dat până acum adeseori dovezi, că conștiința națională a membrilor ei e tare, cu toate că acești români se află în număr mic într'un centru mare străin. Românii din Sarajevo convin laolaltă adeseori și petrec preseara sf. Vasile în fiecare an într'un mod, care arată că în români există o putere de viață, care impune și neamurilor conlocuitoare. Reușita acestor petreceri, îndeosebi a muzicii trebuie atribuit mai mult dlui maior i. și r. Silviu de Herbay, care e un excelent componist și violinist. Dl maior de Herbay a secerat totdeauna la petrecerile și convenirile coloniei române din Sarajevo laude și mulțumite din partea românilor din Sarajevo și celorlalte orașe bosniace.

Mare a fost jalea când s'a aflat, că acest valoros bărbat și valoros membru al coloniei române din Sarajevo va părăsi în curând Sarajevo, fiind transferat la Szolnok (Ungaria).

Plecarea din Sarajevo fiind fixată pe 1 l. c., convenirea de adio a fost cu două zile înainte. Seara la 8 ore au sosit deja toți membrii cu familiile lor la serbarea de adio, pentru a petrece încă odată laolaltă. După un timp, s'a sculat dl consilier de finanțe I. Socolean și într'o vorbire bine simțită a arătat meritele dlui maior de Herbay pentru colonia română mulțumindu-i pentru toate, și rugându-l să nu uite și în viitor pe românii din Sarajevo. Dl secretar r. de postă C. de Cozmuța a laudat capacitatea și meritele militare ale dlui Maior, dorindu-i în numele Coloniei Române în curând rangul de colonel, dar înșurat. (Dl maior de Herbay e holțiu.) Depărțarea din Sarajevo o regretau toți ofițerii din Sarajevo, multe dame și domnișoare. În fine dl chemist T. Filipescu a promis dlui maior, că viața frumoasă românească la colonia română din Sarajevo se va desvoltă după intențiile sârbătoritului domn maior, pentru a arăta și prin aceste semne dragostea, pe care colonia română o purtat-o și va purta-o și în viitor dlui maior de Herbay.

Dl maior de Herbay foarte atins de frumoasele și sincere cuvinte ale oratorilor amintiți, a mulțumit în vorbiri foarte alese pentru laudele și recunoștința ce i-s'a adus, exprimându-și în regretul, că trebuie să părăsească Sarajevo, unde s'a simțit atât de bine și a fost atât de fericit.

Taraful de țigani românești (din Serbia) lăutari n'a lipsit nici în această seară, și petrecerea aceasta frumoasă românească a curs vioiu până la 2 după m. n.

La 1 l. c. la 6 ore seara au sosit la gară nu numai membrii coloniei române, ci și camarazii ofițeri mulți cunoscuți și prietini ai dlui maior de Herbay să își ia rămas bun și să-i strângă încă odată mâna.

Românii din Sarajevo doresc încă odată și pe această cale dlui maior de Herbay în noua stațiune să își găsească buni și sinceri prieteni cum i-a avut în Sarajevo.

Teodor Filipescu.

Problema națională.

Din discursul primului ministru Beck.

Am semnalat pe baza rapoartelor telegrafice la timpul său marele discurs al primului ministru austriac Beck, despre chestia compromisului și despre chestia croată. Acum, când avem acest discurs în extenso la dispoziție, dăm și partea lui cea dintâi, privitoare la problema națională.

Primul ministru Beck: Mesagiul a fixat hotărârile programului nostru. El cuprinde o mare mulțime de lucrări legiuitoare. Bogăția ei de probleme nu are însă de scop de a prevesti o politică de cuvinte numai, ci și de fapte. Căci

voim să fim un guvern al muncii și vrem să ducem la îndeplinire toate problemele ce ne-am pus. Mai întâiu guvernul va căuta să soluționeze chestiunile încă nedeslegate ale convențiunii naționale. El nu are de gând să se ascundă după un morman de proiecte spre a se eschiva dela chestiunea aceasta; dimpotrivă ea va căuta să le abordeze curajos și pe față.

Vieța națională cuprinde toate aspectele vieții de stat și ale conviețuirii popoarelor: comuna, țara, statul, legiuirea și administrația. Cine privește complexul chestiunii naționale pe de a întregul, ea îi va pare aproape o enigmă de nedescifrat, dar în practică tabloul ce-l prezintă, este totuși mai simplu decât în lumea ideilor.

În practică ea se descompune în mii de chestii particulare cari se desfac după teritorii și după partide, și aceste cazuri speciale trebuiesc reglementate cu lipsă de orice prejudecată și cu cuminenție. Trebuie să eliminăm bucată cu bucată din târîmul litigios, trebuie să le luăm pe rând, chestiune cu chestiune, nepregetând de-a aborda nici pe cele mai anevoioase, cucerind în felul acesta bucată cu bucată țara întreagă păcii. Nici un cuvânt magic nu va fi în stare să prăvălească fără de veste sfînșul chestiei naționale de pe stânca ei.

Prin muncă neobosită va trebui să ajungem de-a găsi soluția chiar a miezului chestiunii. Acest metod treaz și practic, de-a soluționa problemele politice a fost întrebuintat de englezi. Nu cu fraze și declarații umflate, sonore au căutat ei să vrăjească o lume nouă din neant. Cu o stăruință rece, dâră ei au pîs piatră pe piatră, durrând marea clădire a constituției lor.

Și eu prețuiesc această trezvie, domnilor, în munca politică. Dar realizarea practică a dezideratelor politice pentru unii să face prea târziu pentru alții prea de grabă.

Le amintesc amândurora că viața națiunilor, formarea și dezvoltarea claselor sociale, este un mare proces care reclamă zecimi și sutimi de ani, este un mare proces organic (ein grosses, organisches Werden) în fața căruia succesele sau eșecurile parlamentare de-o zi nu va să zică nimica. După părerea mea chestiunea națională este o problemă a muncii și guvernul are rolul de-a merge în frunte muncind.

Răspuns „Unirei“.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

În nrul 24 din 22 Iunie 1907 sub titlul »Toleranța bisericăscă« își oprește gândurile sale asupra broșurei de actualitate »Toleranța bisericăscă la îngroparea eterodoxilor« sau mai bine zis asupra autorului acelei velante oportune, necesitate ardent de împrejurări și vederi ciudate.

În toamna trecută în »Unirea« și în alte foi românești preoți gr. catolici s'au jălbit că ortodocșii din Comloșul-mare, n'au fost »vecini« adevărați și n'au fost români »ploași«, când au oprit astrucarea tipiconală, sau mai bine au îngreunat-o și legat-o de ceva condițiuni.

În broșura din vorbă, prin preot unit, s'a desfășurat teoria bisericilor unită și ortodoxă privitoare la chestiunea abordată și excepționată de preoții gr. catolici.

S'a rezumat apoi totul și s'a concludat, că practica ortodocșilor în cazul controversat, e la perfecție armonică cu învățătura ambelor biserici.

Acuma dacă »Unirea« totuși a mai îndrăznit a reveni asupra întrebării, era de datorie ei indispensabilă, ca să arete iarăși tot numai în mod doctrinar, că cele desvoltate în broșurica menționată, nu susțin critica iurispudenței bisericăști actuale; barem unele din ele ar fi false, greșit comentate și nu ar sta la nivelul glossei moderne a canoniștilor de reputație.

În loc de a face aceasta — dacă nu a putut sta pe pace — face ce poate, pune pe de a întregul toată scrierea la »index«, censurându-o: »Întreagă broșura nu e altceva decât o babilonie de fraze și o dovadă, că dl doctor în canoane nu cunoaște întregi nici chiar decretul conciliului provincial l...«

Ripostăm, nu e rușine a nu ști ceva, dar e

rușine a nu voi să înveți aceea ce trebuie să ști în tenorul oficiului ce-l porți.

Presumpțiunea dreptului stă neclătită pe lângă aceea, că fiecare preot unit cu atât mai vârtos titrații de canoane cunosc întregi decretul conciliare, le observă în vorbe, în scrieri și în fapte.

Când »Unirea« ca organ semi-oficios al bisericeii unite, în coloanele sale a susținut »palam publice« contrarul, despre autorul broșurei des amintite, este strict îndatorată a dovedi aceasta opiniune subiectivă în termen util de 30 zile.

Pentru cazul, că redacțiunea »Unirei« să nu reageze la somațiunea aceasta peremtoră, avem satisfacția a zice, că în broșura cu pricină nu se pot afla învățături contrari dispozițiilor conciliului prov. I, nici nu e cu puțință a storce de acolo teze spurii și probe de necunoștința decretelor laudat lui conciliu. Ci redacțiunea când a aferat, celeace a aferat, ori nu a cetit broșura întreagă, ori cetindu-o nu a înțeles-o bine, ori că înțelegându-o bine, au scris așa rău ca alții să nu o înțeleagă bine. Scurt a cuvântat din foale.

Când o redacțiune alcătuită din preoți catolici români, află cusururi canonice, literari și științifice în elucubrățiunea unui conlitorghizator ră-tăcit, nu i-se poate lăsa plăcerea anticreștinească, că acelea cusururi să le tănuiească nici măcar o zi, spre marea pagubă a autorului și a cetitorilor, mai ales nu atunci când însuși autorul insistă intențitor întru descoperirea acelor, spre a se îndrepta pe fine și a repara apoi ce a greșit în alții.

Așadară suntem în expectanță și primim deocamdată sfatul »Unirii«, nu grăbim cu alte scrieri, în buna speranță, că nu peste mult ne va instrui, cum să scriem, ca scrierile noastre să nu fie pierdere de vreme.

Iată cum descântă foaia noastră... »sfăluim deo dată pe dl dr. Pop să nu prea grăbească cu scrierea făgăduită la pag. 14, că face curată pierdere de vreme«.

Înainte deci grăbiți cu înțelepciunea-vi, noi avem paciență de a pierde vremea și cu învățături venite de oriunde.

Încât însă nu vă veți degaja de aceasta datorință, noi continuăm a scrie în neștiința veche nculpabilă, că »mala fide« zelați a pune sub obroc greșelele unor bisericăși.

La acea declarație, că nu a-ți fi luat notiță despre apariția broșurei, dacă nu venea în legătură cu unele rectificări, ziceți adecă... »nu cunoaște întregi nici chiar decretul concil. prov. I de aceea nici nu o pomeniam, de nu cumva ni-se cerea rectificarea unor neadevăruri de altă natură«.

Datorința de a o pomeni avea redacțiunea, pentru că i-s'a gratificat un exemplar.

Dacă nu voiește a pomeni de ea în foaie, bunacuvintă convențională aduce cu sine, ca să o restituie proprietarului, căci nu de dragul redacției să trimit astfel de tipărituri, ci pentru motivul real, ca să fie vestiți abonenții despre aparițiune.

Broșura nu a-ți reînapiat-o, deci pomenind-o nu ați făcut grație, ci ați împlinit oficiul ce vă incumbă.

Tot așa și redacțiunea, debitează și dl dr. Luca, adecă nu se prinde de cele cuprinse în broșură, ci de cele ce nu sunt acolo. Merge până acolo, de își istorisește scurt toată activitatea socială de anii 24 din Comloș, zugrăvind în deosebi tabloul de instalarea sa protopopească.

Mai puțin ingrată îi era osteneala, decumva își descria introducerea din Arad, cu atât mai vârtos, căci cea din Comloș a fost eternizată de »Tribuna«, iară cea de acum nu i-au încadrat-o, bagseamă de aceea, că acum »Tribuna« a văzut, atuncia a auzit.

Noi nu ne-am ocupat de persoana dlui protopop Luca în scrierea amintită, nici nu am amintit-o măcar, de ce se raporta sfinția sa la persoana mea și a sa. Poftim la obiect și sdrobiți fără milă tot răul ce e scris în broșură.

Când majoritatea ortodoxă vi-a dat mandat, ca să reprezentați pe românul la comună și la comitat, n'au prevăzut aceea, ca un protă român

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală HORGONY recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară HORGONY după uns până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală HORGONY nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târguială să se ceară lămurit apa amară naturală HORGONY.

Proprietar: Loser János, Budapest.

va votă și corteși pentru ablegat străin, atunci când candidază și bărbat național.

Ziceți că »dacă am voit să dăscălesc pe uniții din Torontal, atunci rezultatul ajuns este un zimbet de compătimire ironică... și că »uniții din Torontal nici decum nu reflectează la înțelepciunea mea«.

Eu însă reflectez la neînțelepciune unor înțelepți închipuiți.

Prin lucrarea ce am edat, am voit să dăscălesc pe toți cei ce au lipsă de dăscălire, vreau să învețe, și pot să învețe, mici și mari, uniți și neuniți, din Torontal și aiurea. Pe dl Luca nu l-am contemplat între ucenici, căci l-am știut deplin învățat.

»Zimbet de compătimire ironică« nu știu ce va să zică alta, decât un »gallimathias« stilar.

Cel ce rade nu compătimește; tot așa nu compătimește cel ce-și bate joc! Dar mai vartos preot pe preot nu poate compătimi cu zimbet și ironie, ci singur numai cu lacrimi. Dracii din iad răd și își bat joc de suferințele și greșelile oamenilor, nu protopopii.

Dl Luca, după ce a ieșit din mijlocul torontalenilor nu i-se cuvine să mai facă pe procator nu nechemat al uniților de-acolo. La nevoie se știu ei apăra. Nu au apus știința și dreptatea acolo cu depărtarea dlui Luca.

Iezvin, 21 Iulie 1907.

Ștefan Popu.
paroh gr.-cat.

Camera austriacă.

Chestia națională în camera austriacă.

Iată o ședință în care un deputat socialist începe prin a spune că socialiștii trebuie să îmbrățișeze chestia națională.

Pittoni (socialist italian). Orașul Triest azi în cameră este reprezentat numai prin deputați socialiști. (Strigăte la socialiști: Trăiască Triestul!) și deoarece nu mai sunt aici deputați burghezi din Triest, deputații socialiști trebuie să desfășure și să reprezinte aici și interesele naționale pe care burghezi o socot de-altcum, ca domeniul lor special. Bugetul instrucției arată la toate națiunile o creștere, dar suma înscrisă la rubrica facultății de drept italiene a scăzut dela 64.000 la 24.000 de coroane. Dreptul italienilor de-a avea o universitate italiană în Austria a fost recunoscut de cei dintâi șefi ai camerei. Deocamdată cerem numai două lucruri foarte modeste: să se recunoască și la noi studiile făcute la universitățile din Italia și să se mute imediat catedrele italiene înființate la Wilten (lângă Innsbruck) în singurul oraș merit să le primească, la Triest.

În Triest și în celelalte orașe italiene din Austria s'au plănuțit mari sărbări pentru comemorarea lui Garibaldi. Guvernul însă le-a oprit. Roagă guvernul să părăsească acest punct de vedere meschin. Garibaldi a fost un mare erou național, dar guvernul nu poate uita că acum 50 de ani, a bătut trupele austriace. Dacă Aehrenthal a fost bine primit în Italia, cauza este că s'a văzut că Austria a pășit pe calea democratismului adevărat, acordând popoarelor sale votul universal.

Dr. Pergelt (liberal german) polemizează cu Kramarz. Acesta a cerut dărimarea tuturor privilegiilor naționale. Dar întreb, oare ele mai există? În cameră fiecare orator are libertatea de-a vorbi în limba sa. Limba germană aici nu-i un privilegiu al nemților ci un mijloc practic de-a ne înțelege. Credeți că noi vă refuzăm pentru totdeauna limba oficială cehească? Nu, dar cerem în schimb garantarea tuturor drepturilor noastre în Boemia prin un veto în chestiile naționale. Cerem ca limba germană să fie limba oficială între germani, după cum cea cehească va fi între cehi. Noi vrem ca soluție autonomia națională, dar Dv. (către Kramarz) cereți reconstituirea statului cehesc, vreți o politică de cuceriri naționale în Boemia și Moravia.

Dr. Stransky (ceh). Dar pentru ce nu vreți să dați italienilor autonomie în Tirol?

Dr. Pergelt: Italianii au autonomia aproape deplină. În partea italiană a Tirolului limba ofi-

cială italiană la judecătoria s'a introdus încă în anul 1817. Aceasta e mare concesie națională.

Dacă se va săvârși reforma administrativă, ea va contribui la soluția chestiunii naționale, căci va împărți țara în cercuri naționale.

Au mai vorbit realistul ceh Masaryk și polonul Kozlowsky.

Din străinătate.

Tulburările din Coreea.

În Söul, capitala Coreei au fost mari turburări. Soldații s'au răsvrățit. Jleri au părăsit cazarmile și au atacat pe gardiști. Dând mai multe șarje ei atacară pe japonezii de pe străzi și înaintară spre mahalaua japoneză spre a o ataca. Un detașament japonez veni poliției într'ajutor și urmări pe răsvrățiți.

O mare muțime intră în palatul primului-ministru și îi dădu foc.

Din Haga se împărtașește că șeful delegației coreane, prințul Yi a sosit la Petersburg spre a interveni în favoarea Coreei. El va interveni pe la toate statele împotriva Japoniei și va face mai cu seamă agitație prin America unde starea spiritelor este foarte agitată împotriva Japoniei.

Franța.

Temerile generalului Hagron. Generalul Hagron, a declarat ministrului-președinte Clemenceau că nu primește răspunderea de-a rămânea în fruntea trupelor sale, deoarece prin legea cea nouă clasa de recrutare dela 1903/4 a fost concediată prea de timpuriu. Dacă înainte de 31 Octomvrie va izbucni un conflict cu un stat străin, inferioritatea Franței ar fi inevitabilă. Hagron a fost pus în disponibilitate. În locul lui a fost numit generalul Delacroix.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 22 Iulie n. 1907

— Știri personale. P. C. Sa Vasile Mangra, vicarul Orăzii-mari, a petrecut ieri în Arad.

— Domnul Alexandru Nicolau, avocat, din Caracal România, a sosit azi la Arad.

— **Călătoria părechei regale române.** În primele zile ale luni August părechea regală română, dupăcum am anunțat deja, va merge în străinătate. Se confirmă acum știrea că regele Carol va sta în Gastein o lună și va face o cură pentru stomac. În drum spre Gastein Augustii suverani se vor opri în Ischl, unde ar fi oaspeții bătrânului monarh Francisc Iosif I.

— **Asociațiunea aradană.** Comitatul Asociațiunii aradane a hotărât să convoace adunarea generală pe 11 August.

Comitetul își va prezenta demisiunea în aceasta adunare.

Facem deci și noi apel, către cei ce au primit liste și nu le-au retrimis nici la reperițe provocări, să le trimită cu orice rezultat.

— **Părechea regală spaniolă în Viena.** Se asigură că vizita perechei regale spaniole la împăratul și regele Francisc Iosif, va avea loc nu în Ischl, după cum se anunțase, ci în Viena. Regele Spaniei va locui, ca oaspele monarhului Austro-Ungariei, în Burg.

— **Alegere.** Ni-se comunică: Ieri în 21 Iuliu n. a. c. în parohia centrală Buteni la

votul colectiv a întrunit **Trdian I. Magier** din **Saturdu 188 voturi.**

— **Regele Eduard în Marienbad.** Ziarul »Tribuna« anunță, că regele Eduard al Angliei va merge în 14 August la Marienbad, să-și facă obișnuita-i cură. Eduard VII se va întâlni probabil în 15 August cu împăratul Germaniei, Wilhelm II, în Wilhelmshöhe.

— **Slovacii din America.** E îmbucurător și frumos, când un popor, chiar și răsleț prin țări și continente străine, gândește la frații lui din patria veche. Această trăsătură frumoasă o găsim la slovacii emigrați în America. Am anunțat într'un număr trecut, că aceștia au înființat o ligă politică, a cărei țintă e încurajarea și sprijinirea politică a fraților lor din Ungaria. Acum cetim, că și femeile slovace din America au o societate mare, care — după cum rezultă din anuarile societății — are 8000 de membre și o avere de 40.000 de dolari. La adunarea generală ținută acum de curând, femeile slovace au jurat să sprijinească pe frații lor slovaci. — Iată un exemplu demn de imitat.

— **Advocat român.** Dr. Aurel Nyilvân și-a deschis cancelaria în Șomcuta-mare. Felicităm pe tinărul avocat român și dorim ca românimea de pe-acolo să găsească în el un aprig și devotat apărător!

— **Guvernul ungar** a ținut de bine să de-tragă debitul postal ziarului din România »Cronica«.

— **Cât de scumpă-i vieța unui țaran român** în ochii stăpânitorilor noștri și mai ales a presei jidovite maghiare, arată următoarele: Am anunțat în numărul nostru trecut, că țaranul român Mitru Celariu a fost călcat de trăsură. Ne-norocitul român a murit după chinuri grozave. Acum aflăm dela un bărbat de absolută încredere că motivul din care s'au speriat caii a fost motorul, care venea pe drumul Micălăcei. Ei bine: când, tot în zilele trecute, o trăsură, în care ședeau unguri, a fost stricată de motor fără ca se fie cineva rănit, ziarele ungurești din loc dădeau coloane întregi. Acum, când un biet român moare tot din aceeași cauză, aceste ziare aduc despre întregul fapt numai câte-va șire și au îndrăzneala a afirma, că românul însuși a fost cauza că s'au speriat caii.

— **Noul »silabus«.** Papa a publicat un nou silabus, în cari se stabilesc mai multe directive dogmatice-religioase. Scaunul papal a provocat pe toți episcopii și toate seminariile să subscrie noul silabus (bulă dogmatică).

— **Expoziție de copii în Băsești.** Exemplul bun și frumos al expozițiilor de copii inaugurat de Reuniunea agricolă din Sibiu, află imitatori. Reuniunea femeilor române Sălăgiene a hotărât ca cu prilejul adunării generale ce se va ținea la 4 August în Băsești să aranjeze și o expoziție de copii. Mamele cu copii frumoși și bine desvolțați vor fi premiați cu câte un galbin de 10 — 20 coroane.

— **Examenul de cvalificațiune învățătoarească** la institutul nostru pedagogic scrie »Foaia Diecezană« din Caransebeș s'a ținut în 21—27 Iulie v. a. c. sub prezidiul Prea Cuvioșiei Sale Părintelui Profosincei dr. Iosif Traian Badescu de față fiind și domnul inspector școlar Berecz Gyula. Examenul a decurs în toată regula, fără nici o greutate. Candidații — afară de ceice au raportat din scripturistica limbei maghiare nota nesuficient — au fost examinați și clasificați în conformitate cu Regulamentul, votat de Congresul nostru național. Asemenea au căpătat diplome candidații, cari au trecut examenul de corigență. Fiind însă controversă între regulamentul congresual și între unele dispozițiuni ministeriale, încheierea examenului s'a amânat până la tranșarea chestiunii. Deci toate știrile contrare acestei comunicări și aduse de foi străine, și după aceste și de unele române, nu corăspund adevărului.

La boala »VÂNĂ de AUR«, diabetă și intestine indispensabile pentru leuze și copii în fașe. Tot omul iubitor de curățenie indispensabil trebuie să întrebunțeze medicamentul »ZERO«, căci prin el dobândești o dispoziție plăcută și folositoare. Impledecă ori-ce infecție și zgăriere.

ZERO

La întrebuințare e mai ieftin decât hârtia. Ori unde se poate căpăta.

»ZERO« e fabricament de vată, brevetat.

BUDAPEST VII. — Ștrada ROZSA 45.

Telefon 87—52.

Telefon 87—52

— **Știe moștenitorul de tron ungurește?** Se discută mai de mult câteodată tema: știe moștenitorul de tron austro-ungar ungurește sau nu? Se zice că Francisc Ferdinand nu prea simpatizează cu ungerii și nici limba lor nu le-o vorbește bine. Informatul »Pester Lloyd« afirmă, că moștenitorul de tron știe ungurește. — Poate știe, dar nu va fi voind să vorbească...

— **La băile din Sângeorz** scrie »Rev. B.« a început a se aduna lumea românească. Până acum sunt aici următoarele familii: Virgil Șotropa din Năsăud, dr. V. Onișor din Bistrița, dr. Simion Pop din Năsăud, dr. Alexandru Pop (procuror) din Bistrița, dr. Sever Murășean, profesor din Iași, d-na Issip din Rodna, d-na dr. Paul Tanco din Năsăud. Medic al băilor e dl dr. Teofil Tanco, asistent la clinica din Budapesta.

— **Se caută meseriași români.** La prezidiul reuniunii meseriașilor români din Bistrița — scrie »Rev. Bistr.« — a sosit o scrisoare dela d-nii Anton Precup, preot, Demetriu Irini, Macedon Ciuta și Nicolau Popu toți învățători în Rebrîșoara, prin care aduc la cunoștință, că în comuna Rebrîșoara, cu 3400 suflete ar putea avea aplicație cu bune prospecte un argăsitor (dubălar), un ciobotar și un rotar, măiestri buni și cu purtare bună morală, cu deosebire de un rotar bun se simte mare lipsă. Este și cartier disponibil, în care o femeie înțeleaptă ar putea începe și ceva negustorie, iar bărbatul să poarte meseria. Aviz meseriașilor noștri, care sunt în pragul așezării.

— **Petrecere în Siria.** Aflăm cu plăcere, că tinerimea din Siria va aranja în 11 August o petrecere cu dans împreună cu diferite producții. Ținem să îndemnăm și tinerimea aradană și cea din jur să ia parte la această frumoasă petrecere, mai ales că venitul ei va fi destinat unui scop filantropic-național. — Invitățile cu programa se vor trimite încurând.

— **Exhumarea osămintelor lui Zrinyi și Frongepan.** În Wiener-Neustadt s'au exhumat azi osămintele insurgenților conspiratori maghiari, cari au fost executați în 30 Aprilie 1671, Peru Zrinyi și Francisc Frongepan. — Afătea osămintele exhumează ungerii, încât la urmă ne pomenim că-l exhumează și pe — Attila.

— **Statua lui Napoleon.** Deși Napoleon e incontestabil cel mai mare bărbat al Franței și poate chiar al lumii întregi, totuși el nu are în țara, care a ridicat-o la o glorie neperitoare, nici o statuă. Cauza e, se 'nțelege, republica. Ea nu suferă să se ridice o statuă celui mai mare monarh. Pe timpul lui Napoleon III, marele unchiu al acestuia avea o statuă frumoasă, o coloană frumoasă, în Paris, care însă a fost nimicită în 1870 de comuniști. — Acum zările italiene anunță, că din recunoștință pentru statua, pe care i-au ridicat-o acum de curând francezii lui Garibaldi, italienii îi vor ridica o statuă lui Napoleon pe insula Elba, unde a fost el ținut prins. Statua e opera lui Turillo.

— **Accidentul cu automobilul al principelui Bulgariei.** Principele Bulgariei, Ferdinand, e cam nătâng. Se anunță din Dobsina (Ungaria de sus), că principele Ferdinand, care nu și-a găsit loc mai bun de vilegiatură decât Ungaria, mergând cu automobilul dela Pusztamező la Dobsina, și nepricepându-se a conduce automobilul, s'a răsturnat cu copiii lui cu tot. Noroc că nu i-s'a întâmplat nimic.

— **Atentatul cu bombă din Constantinopol.** Noui cercetări aduc suspjecțiuni contra fiului natural al regelui Milan, George Cristici. Autoritățile turcești probabil îl vor exila din Turcia pe Cristici.

— **Secretele lui Nasi.** Unul dintre apărătorul ex-ministrului italian Nasi, a cărui arestare a cauzat răscoale cu vărsări de sânge în Sicilia, a declarat că Nasi a folosit sumele de bani pentru a sprigini și întei mișcările iredentiste italiene. Ziarele scriu, că Nasi va face multe descoperiri senzaționale, însă numai înaintea curții cu jurați.

— **Vapor unguresc scufundat.** Ziarele ungeresti sunt îngrijate de șoartea vaporului maghiar »Tisza István«, care a plecat din Galați la Constantinopol și nu a mai ajuns acolo. Il vor

fi înghilit valurile, cum l-au înghiițit valurile politice pe Tisza Pista.

— **Cetatea Colței și întăriturile dela Selea.** Cetatea zisă acuma a Colței, (pe ungurește Coldsvár, în care vor e cetate, iar colds e colț, după românește), se află spre miază noapte-răsărit dela Sarmisegetuza pe malul risipos al riului Morei, nu departe de riul Clopotiva, și-o apără înpotriva unui dușman, care ar fi pătruns din Oltenia pe lângă Retezatul, coborându se de-a lungul văii riului Morei. Spre miază-noapte dela ea se întind Valea Streiului până la Murăș. Cetatea aceasta e făcută pe Columna lui Traian, dar Petersen și Cichorius au crezut-o că e Sarmisegetuza, văzută de departe. Dl Teohari Antonescu însă a dovedit că învățații sus pomeniți s'au înșelat. În adevăr, din fericire, ruinele Colței sunt foarte bine păstrate și nu încapă îndoielă că d-sa a nimerit bine.

Zidul din față — întors spre răsărit — e făcut din două jumătăți, aproape deopotrivă. În jumătatea din dreapta eră o poartă cu un turn deasupra. Turnul era cudouă caturi, c'o fereastră mare sus și cu două mici jos. Jumătatea de zid în stânga eră parte încovoiată nișei, parte dreaptă.

Dar drumul spre Sarmisegetuza nu eră deschis și neapărat nici dinspre Porțile de fier. Pe Columna lui Traian se văd niște întărituri, iar la trecătoarea Selei se află și până azi ruine de ziduri și de turnuri. Dl Teoh. Antonescu ținând seamă de arătările Columnei și de ruinele de azi, încheie că s'au înșelat acei cari și-au închipuit că maestrul a arătat și aci tot Sarmisegetuza, măcar că nu seamănă nici împrejurimile, nici întăriturile cu ale acesteia.

Dl Teohari Antonescu nu primește părerea celor cari cred că Sarmisegetuza a rămas în puterea romanilor după războiul cel dintâiu și că, în al doilea, capitala lui Decebal ar fi fost altă cetate. D-sa crede că, între alte îndatoriri ce Traian a pus dacilor, după ce i-a înfrânt întâiaș dată, a fost și dărâmarea întăriturilor dela Porțile de fier și părăsirea satelor de-acolo. D-sa mai crede, sprijinit pe arătările Columnei lui Traian, că tot Sarmisegetuza a fost capitală și după înfrângerea întâia, dar mai întărită. Așa zisul palat al lui Decebal, alipit lângă laturea răsăriteană a cetății, a fost zidit înainte de războiul al doilea. Poate că garnizoana romană o fi stat la Dealul lui Balint, la miazănoapte-răsărit de Sarmisegetuza, unde se află urme de zidărie, de șanțuri și de turn. În tocmă cum se arată pe Columna lui Traian, turnul eră rotund și zidul încunjurător de-asemena rotund.

(»Albina«).

St. N.

— **Fiotă japoneză în Fiume.** Flota japoneză va sosi dela Malta în 22 sau 23 Iulie în Fiume.

— **În atențiunea artiștilor români.** Într-o comună românească din com. Aradului se edifică o biserică gr. or. română. Credincioșii dorind ca pictura artistică să fie lucrată precis după ritul nost oriental, sunt rugați domni studenți dela academiile de artă, întrucât reflectează la aceasta lucrare, să binevoiască a se adresa la arhitectul I. Niga în Arad, care va servi cu deslușiri mai largi.

— **Nu mai e păr cărunt** — »Regulator de păr« al lui Fr. Radda dă părului cărunt de pe cap și barbă culoarea naturală: blondă, brunetă, brunetă închis sau neagră. Este un praeparat foarte sigur și nesticăcios, care nu vopsește nici pielea, nici albiturile.

Folosirea acestui neas-mănat praeparat e nu se poate mai simplă: cu pieptenul muiat în fluidul acesta nestricăcios se va atinge zilnic ca și cu un oleu perii pe cap și aceasta se va continua până când părul va câștiga culoarea naturală. Acest »Regulator de păr« este a nu se confunda cu alta praeparate pentru păr de felul acesta. E de 25 de ani în circulație. Nenumărate recunoștințe, dovedesc succesul splendid obținut. Prețul: 1 sticlă: 2 cor. O sticlă de probă: 1 cor. Se vinde la: Friedrich Radda, apothecar în Páncsova. Magazin la: Iozef v. Török, în Budapesta. Király-utca.

— **Medicina sigură contra officei.** Durere, boala aceasta tot seceră încă multe mii de vieți; humanismul idică palate, medicul face medicină, dar toate nu sunt sigure. Multele scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc, că Ciorba Castilio (Castilló fenyő szörp) de făg a lui Kun István e pe cale bună, nimicind rând pe rând în multe cazuri. Se poate comandă la Kun István, apotecar, în Hajduszovát.

— **Kerpel Izsó din Arad** librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cari-

celarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— **Teatru electric.** Pe strada Boczkó, peste drum de »Boul roșu« a sosit teatrul electric alui Winkler. Acest teatru e un cinematograf american, renovat. În tot locul a avut cel mai mare succes, la Paris în anul 1900 a fost distins cu Grand Prix. Producțiunile se fac după cel mai nou metod. În Ungaria aici se poate vedea pentru prima oară.

Tablouri liniștite, asupra ochilor au un efect plăcut.

Curentul electric e condus de mașinăria proprie cu aburi care are o putere de 20 de cai.

Reprezentății zilnice, cu cel mai mic preț de familie.

Programa pe zilele de 22 și 23 Iulie, (Luni și Marți): 1. Efectul purgativ (De răs). 2. Falsificătorii de bani (Întâmplare de detectiv). 3. Daniel în groapa leilor (O istorioară din biblia sfântă). 4. Neplăcerile unui om beiv (De răs). 5. Cum dejunează un savant (De răs). 6. Călătorie prin Alpi (Panoramă admirabilă). 7. Vieța marinarilor (nespus de instructivă). 8. Triumful lui Rákóczi (Cea mai nouă priveliște istorică).

Deși acuma sunt căldurile mari teatrul nostru totuși este răcoros și plăcut.

Tablouri curate fără oscilare. — Cele mai noi fotografii ale Europei.

Mașini și filme totdeauna în mare asortiment se află de vânzare la proprietarul.

Solicita cu părtinire on. public cu distinsă stimă Winkler Lambert, proprietar.

Ultime informațiuni.

Foc mare în Pecica-ungurească.

Azi după ameazi la orele 4 s'a iscat un foc mare în Pecica-maghiară, care, se putea foarte ușor, să prefacă în cenușă comuna întreagă. Și așa focul a mistuit trei case cu dependențele lor, pricinuind o daună de peste 10.000 cor.

Focul a fost localizat grație pompierilor români din Pecica-română, cari, în frunte cu primarul Aron Filimon au alergat cu toții în Pecica-ungurească în ajutorul ungerilor primejduiți. Ei au rămas adânc impresionati de ajutorul desinteresat al românilor care i-a salvat.

BIBLIOGRAFIE.

»Cantorul bisericesc« opul dlui G. Bujigan învățator în Deliblat (Temes m.) încurând va ieși de sub tipar. Din acest op s'au scos până acuma 16 coale de tipar. Opul atât ca cuprins, cât și ca aranjare, e neîntrecut în literatura bisericească — la noi. Abonamente se mai primesc până la finea lui August, când opul va apărea complet.

Prețul opului broșat: 8 cor.; legat în pânză — bogat aurit 10 cor.; legătură luxoasă — în piele, 14 cor.

Economie.

Urcarea de capital. »Coroana« institut de credit și economii în Bistrița și-a ținut adunarea generală extraordinară în 18 Iulie n. 1907, urcând capitalul acționar la 300 000 coroane. În direcțiune s'a ales domnul Constantin Flămând preot în Borgo-Rus. Direcțiunea.

Poșta Administrației.

G. Selagiu, Timișoara. Am primit 6 cor. ca abonament până la 1 Octomvrie 1907.

Dionisie Goanță, Lăpușnic. Am primit 12 cor. ca abonament până la 1 Ianuarie 1908.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Loc deschis.

VIRAG FARAGO
LACĂTUȘERI, FABRICANȚI de CONSTRUC-
ȚIUNI de FER și de SĂRMĂ
BUDAPEST
VII. Gizella-u. 26. Telefon 87-22.

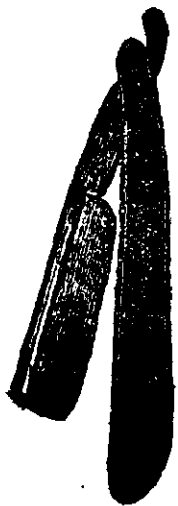
Mai fac și matrață de sârmă de oțel. Corespon-
dență în limba maghiară, engleză, franceză și
germană.

Tejnor János

Timișoara-Fabric, str. Andrásy 18.

P. T.

După 25 ani de activitate la firma Karl Koch,
îmi permit a aduce la cunoștință, cumcă m'am
etablisat însumi sub firma susnumită.

Recomand numai fabricate
de clasa primă ca: **cuțite
de buzunar, bri-
ciuri de ras,
foarfeci de oțel, in-
strumente chirurgice, ta-
cămuri, unelte de grădină,
bantage; legături la cura-
rea morburilor** se efectuește
prin oameni experți. Ciorapi
de gumi, specialist pentru
mâni artistice, picioare și
alte aparate ortopedice, pre-
servetive, ascuțiri, repara-
turi, nichelări se efectuează
garanție de oameni experți.

TEJNOR JÁNOS,
instrumentar chirurgical,
cuțitar și convacar absolut.

Am onoare a atrage atenția firmelor de
negoț de grâne și a publicului agricultor
cu apropierea erei de treierat asupra

**Institutului meu de
împrumutat saci.**

Prețurile de împrumut a sacilor sunt foarte
moderate. Țin în magazie spre vânzare sa-
cui și ponve de calitate și mărimi diverse.

Cu toată stîmă:

Braun Miksa,

Arad, Boros Béni-tér 1 (casa Ispravnic).
Telefon 104. Telefon 104.

Fabrica de metale a lui
Dénes Béla

Oradea-mare (Nagyvárad)

Fabrica: Kossuth Eajos u. 2. — De-
pozitul fabricii: Nagyvárad, Bémer-tér.
În Budapesta Király u. 13.

Cadouri de nuntă și de ocazie se
se află exclusiv numai în depozitul
de fabrică din Bémer-tér.

„Laboratoire Cosmetique Matilde“

Contra catharelor cele mai învechite a le
ofticeii,

mai folositor e decât ori și ce altele **siru-
pul de brad Castil-
lillo.** Alină tusa, în-
cetează asudările de
peste noapte, paten-
tează apetitul bolna-
vului, încetează scui-
parea de sânge. Pre-
țul unei sticle 2 cor.
40 fil. In casuri de
tot grave și pilulele
„Guajacolin“ o
cutie 4 cor.

47 Kigr. cântărea
dl Dr. Gera Attila din Volo-
sánka, care din tubercu-
losă s'a vindecat prin siru-
pul de brad Castilillo și de
sirupul Hypophosphat

s'a îngrășat de 120 Kigr.

Pentru anemici,
femei în galbi-
nare, pe cari li
doare foarte mult
mijlocul spatelor,
cărora le slăbesc pu-
terile la un lucru
bagatel, pe cari con-
secvent li doare ca-
pul, slabilor cari doresc că se îngrăse și în-
tărească, cel mai bun medicament e **„SYR
HYPOPHOSPH. Co KUN“**, recomandat
de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul tim-
brelor de trimetere pot da ori și cui.

Iată câteva:

On. D-lui Kun István, farmacist în Hajduszovát.
Vă rog a-mi mai trimite o sticlă sirup de brad. Cu
efectul celei lalte sunt deplin mulțumit. Cu stîmă
Nicolau Bogdan, paroch, Miclău-Lazur, u p. Drág-
Cséke.

On. D-le! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat
crezământ până acum, dar de când am comandat dela
Dia sirupul Hypophosphat, recunosc că și în ce-
nusă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot re-
comanda cu conștiința liniștită medicamentele D-
voastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra
pentru binele omenimei etc. Alexandru Gera,
preot gr.-or., conducătorul domeniului episc., Beiuș.

Fără mercuriu și plumb! Nesticăcios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, fru-
moasă și rumenă să-ții delă-
turi piștrul, petele de ficat,
so întrebuințați

CREMA- 1 coroaună.
ALIFIA- 1 cor. 60 f.
SAPUNUL MATILD 80 fileri.
PUDRA 1 coroaună.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scorț) prin lege și sprijinit de
stat) este o in-
venție epocală
pentru econo-
mii. Cine o în-
trebuințează
după îndrumă-
rile prescise:
porcul scapă
și de boala
cea mai pri-
mejdioasă și
că cele scrisă
nu formează
reclamă, mă
îndătoresc se
dau prețul
pentru fiecare
porc mort, da-
că întrebuin-
tând acest prav,
porcul totuși o murit. — O
cutie 2 coroaune.

Se capătă

la farmacistul KUN ISTVÁN

laboratoriu de medicamente cosmetice

„Laboratoire cosmetique MATILDE“ (intemeiat
după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta)
HAJDUSZOVÁT 3a (langă Debreczen).

Correspondență din România se recere în limba fran-
ceză sau germană.

Sanatoriul și hidroterapia

alui

Dr. RÁCZ ÖDÖN

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca nr. 7.

Telefon 639.

**Deschiu îndecursul anul întreg pentru
bolnavi interni și externi.**

Băi electrice. Hidroterapie, tratament electric, băi
de carbogen, de ectină și minerale. Tratament cu
aer cald, dulapuri de aburi, cură de nomol de
Pöstyéni. Băi de nomol de Franzesbad, cu no-
mol original. Impachetări cu nomol. Inhalajuni.
Masage cu vibrații. Cură de slăbire și îngrășare.

Se recomandă:

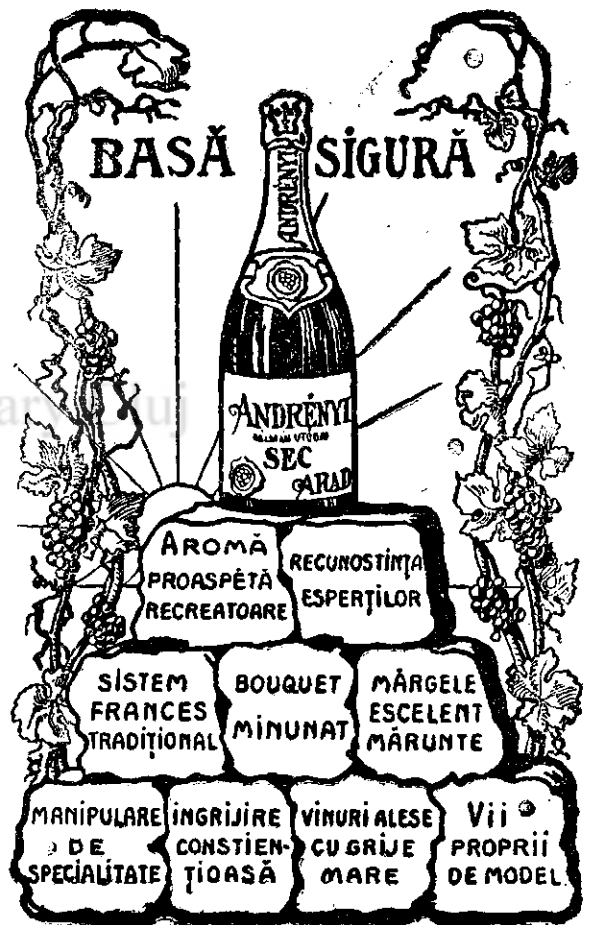
la nervozitate, istovire de ori ce fel, afecțiuni de
stomac, intestine, inimă, plămâni și organele res-
pirării, la reumă articulară și musculară.

Resultate escelente.

Supraveghiere permanentă medicală; prețuri ieftine,
Pensiune (locuință și alimentare) pe zi 3—5—7 cor.

Cu plăcere ofere prospecte și lămuriri

Dr. RÁCZ ÖDÖN
proprietarul și conducătorul institutului.

BASĂ SIGURĂ

AROMĂ RECONOSTINȚA
PROASPETA ESPERTILOR
RECREATOARE

SISTEM BOUQUET MĂRGELE
FRANCES MINUNAT ESCLENT
TRADIȚIONAL MĂRUNTE

MANIPULARE ÎNGRIJIRE VINURI ALESE Vii
DE CONSTIEN- CU GRÎJE PROPRII
SPECIALITATE ȚIOASĂ MARE DE MODEL

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștință On.
domni preoți și comuni bisericești că în ate-
lierul meu

fac haine bisericești

haine pentru preoți,
odăjdii, steaguri, prapori, haine pen-
tru diaconi și îmbrăcăminte albe pen-
tru băeți etc., cu prețurile cele mai ieftine
și prompt.

Așteptând sprijinul D-V. sunt

cu stîmă

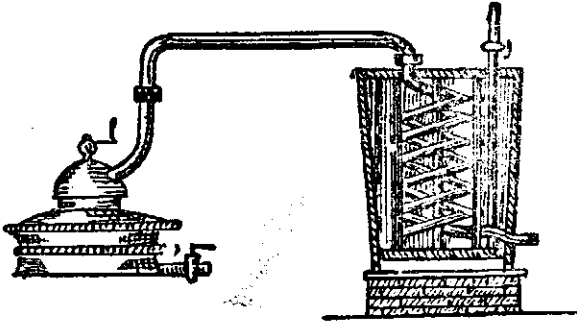
Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No. 2455, în apropi-
erea poștei mare.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirt
căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu.
Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. În totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comenzi mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri eurențe ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

Cine are năsip sau petriș se schimbă
în „Bae de aur“

dacă se ocupă cu prepararea petrilor în mod artificial.

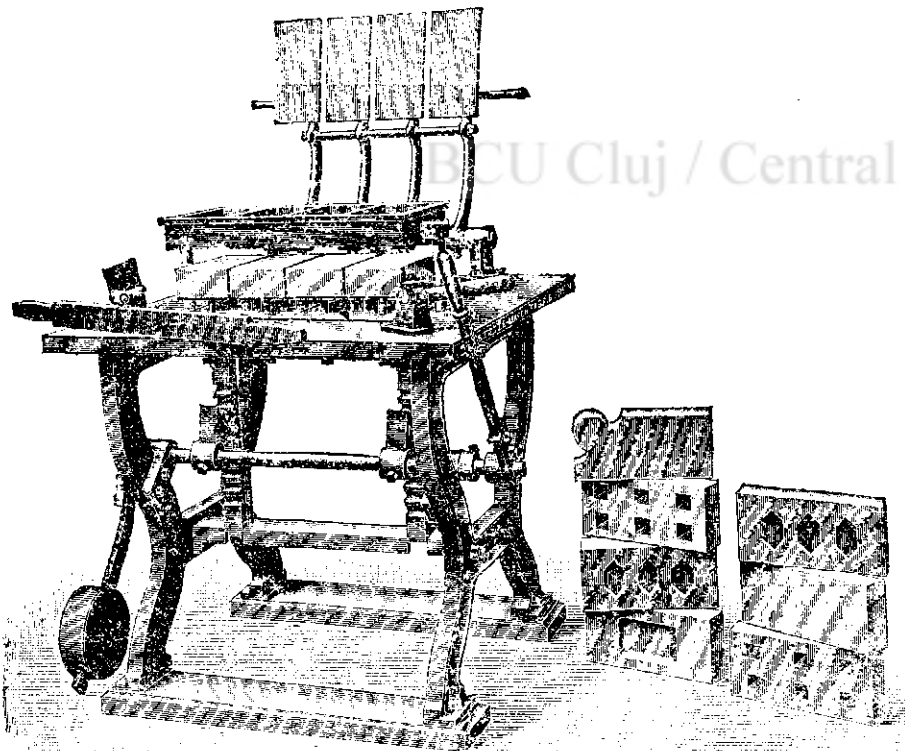
Se pot prepara cu mici cheltuieli:

Cărămizi de părete din cement prepararea à 1000 de bucăți . . . 18 C.
Tigle de cement pentru acoperiș prepararea à 1000 bucăți . . . 40 C.
Plăci de cement prepararea à 1000 bucăți 50 C.
Burloane de cement pentru scocuri, inele de cement pentru fântâni ș.

Mașinăriile necesare pentru fabricarea celor de sus le livrează ERNST TIETZE fabrică de mașinării liferite medailate în mai multe rânduri și turnătorie de fer GUBEN N. L. Germania.

Reprezentat de către:

BÜSCHITZ MOR în KOMÁROM.

CATALOG ILLUSTRAT ȘI PROIECT DE BUGET gratuit
trimite reprezentantul fabricii Büschitz Mór, Komárom,
cătră care trebuiesc adresate și scrisorile.

Liferantul de lumini de ceară a diecezei catolice din com. Bihor și Sălăgy.

INTEMZIAT LA 1835.

Frölich Jozsef pregătitor de lumini de ceară
NAGYVÁRAD.

Recomandăm în binevoitoarea a onor. public, fabricațiunile sale de lumini de ceară, lumini de ceară de I-a calitate bucată 4-80 Cor. II-a calitate 4 Cor. III-a calitate 3 Cor. — Tot felul de lumini mai mici, albe, galbene sau colorate. — Lumini de ceară pentru cununie, albe și frumos aurite părechea dela 5 Cor. până la 100 Cor. — Cea mai fină tămăie din Egipt, prima 2-40 Cor. secunda 1-80 Cor. tertia 1 Cor. — Cel mai fin oleu destilat de flori în cano de tinichea Indosebi pentru biserici. Klgr. 96 fil. — Recomand luminile mele pentru altar, pregătite din steariu curat, ce nu picură și nu curg. Și cea mai bagatelă comandă o eșec prompt, pachetare nu se compută și dela 5 Klgr. în sus expediția e francată.

Adjustat cu mașini cu putere electrică.

Adjustat cu mașini cu putere electrică.

Miere și ciară galbină cumpăr pe lângă prețurile cele mai mari.

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din Radnai-ut 22 (telefon 393) și în cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpata

TIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse în cuptorul meu de curând zidit, tot așa treiste pentru tovane în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și eșecutarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de tigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

lăcătuș de edificii, canale și apaducte

Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilaje la fluvii,
— trepte, balcoane, și pentru bănci. —

Primește spre eșecutire ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare, scâlzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de — — — tuburi de piatră smălțuită. — — —

TELEFON Nr. 87.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA IN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIC in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ IN 1854.

FIRMA FONDATĂ IN 1854

Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sirmă. — — —

Toarnă clopote noi, face smălțuri și ișcătoare de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonie, face aduexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Biseriellor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universală din Paris din 1900, cu scop de studiu.

